

## RIKSDAGENS SVAR 240/2002 rd

### Regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om rehabilitering

#### **Ärende**

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om rehabilitering (RP 116/2002 rd).

#### **Beredning i utskott**

Social- och hälsovårdsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (ShUB 48/2002 rd).

#### **Beslut**

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att ändra lagstiftningen så att sjukdagpenningen eller rehabiliteringspenningen kan ges ut partiellt, när en arbetstagares arbetsförmåga inte tillåter arbete på heltid.

Riksdagen har antagit följande lagar:

## Lag

### om ändring av 2 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen den 27 mars 1991 om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1504/1995, samt  
*fogas* till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i sistnämnda lag, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—4 mom. blir 3—5 mom., som följer:

#### 2 §

##### *Yrkesinriktad rehabilitering för handikappade*

Folkpensionsanstalten skall för en försäkrad, för vilken en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga eller vars arbetsförmåga och förvärvsmöjligheter måste anses ha försvagats väsentligt på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada, ordna ändamålsenlig yrkesutbildning och yrkesträning för att bevara eller förbättra hans eller hennes arbetsförmåga, om sådan inte har ordnats enligt lagen om

offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), arbetspensionslagarna eller bestämmelserna om specialundervisning.

Med risk för arbetsoförmåga avses en situation där det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad invalidpension. När det bedöms om arbetsförmågan och förvärvsmöjligheterna har försvagats väsentligt beaktas den försäkrades återstående förmåga att skaffa förvärvsinkomster genom sådant till buds stående arbete som

han eller hon skäligen kan förutsättas utföra med hänsyn till utbildningen, den tidigare verksamheten, åldern, boendeförhållandena och andra därmed jämförbara omständigheter. När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas sökandens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och socioekonomiska omständigheter samt huruvida den rehabilitering som söks san-

nolikt leder till att sökanden fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd, återgår till arbete eller inträder i arbetslivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

## Lag

### om ändring av 5 och 14 § lagen om rehabiliteringspenning

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen den 27 mars 1991 om rehabiliteringspenning (611/1991) 5 § 1 mom. 4 punkten samt *fogas* till 14 §, sådan den lyder i lag 1480/2001, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

#### 5 §

##### *Grunderna för beviljande av rehabilitering*

En förutsättning för att rehabiliteringspenning skall betalas är att rehabiliteringen är nödvändig enligt 4 § och att den ges med stöd av något av följande stadganden:

4) 12 och 14 § lagen om företagshälsovård (1383/2001), eller

#### 14 §

##### *Rehabiliteringspenningens belopp*

Beloppet per dag av rehabiliteringspenning som betalas under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår bestäms enligt 1 mom., dock så att det i var och en av de inkomstklasser som avses i 16 § 1 mom. sjukförsäkringslagen utgör 75 procent av en tredjededel av arbetsinkomsten enligt nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Lagen tillämpas på rehabiliteringspenning som efter lagens ikraftträdande betalas för tiden för yrkesinriktad rehabilitering.

## Lag

### om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 4 h och 4 j—4 n § samt 5 b § 5 mom., sådana de lyder, 4 h och 4 m § i lag 612/1991, 4 j § och 5 b § 5 mom. i lag 1482/1995, 4 k § delvis ändrad i sistnämnda lag, 4 l § i nämnda lagar 612/1991 och 1482/1995 samt i lag 1544/1994 och 4 n § i nämnda lagar 612/1991 och 1482/1995 samt i lag 1331/1999, samt

*fogas* till lagen en ny 4 i § i stället för den 4 i § som upphävts genom lag 390/1995 och en ny mellanrubrik före den samt före 4 l § en ny mellanrubrik, som följer:

#### 4 h §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 4 § 3 mom., eller arbetstagaren måste betraktas som arbetsoförmögen på det sätt som avses i nämnda lagrum, och

2) den återstående tid som avses i 6 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invalidpension förutsätts att pensionen är heileffektiv på det sätt som avses ovan.

Med risk för arbetsoförmåga avses i 1 mom. en situation där det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad invalidpension, antingen till fullt belopp eller i form av delpension. När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas sökandens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och kontakter med arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att sökanden fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller

hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter sökandens pensionering.

Såsom yrkesinriktad rehabilitering enligt 1 mom. kan en arbetstagare tillhandahållas rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning, näringsunderstöd och sådan medicinsk rehabilitering som stöder denna yrkesinriktade rehabilitering, och arbetstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den nämnda rehabiliteringen medför.

Rätt till yrkesinriktad rehabilitering enligt denna lag föreligger dock inte, om arbetstagaren har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i olycksfalls- eller trafikförsäkring.

#### *Rehabiliteringsförmåner*

#### 4 i §

En arbetstagare som inte är invalidpensionstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering som avses i 4 h § är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärsarbete.

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 4 h § 1 mom. 2 punkten

hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full invalidpension enligt 2 mom.

#### 4 j §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invalidpension betalas för den tid en i 4 h § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd eller invalidpension.

Beträffande rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invalidpension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

#### 4 k §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera av de ovan nämnda grunderna, om det inte för tryggnad av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd som är lika stort som rehabili-

teringspenningen enligt 4 i §, om detta är synnerligen behövt för att han eller hon skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

#### *Anmälningsskyldighet och ändringssökande*

#### 4 l §

Pensionsanstalten skall underrätta folkpensionsanstalten om rehabiliteringsåtgärder enligt 4 h § samt sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

#### 4 m §

Ändring i pensionsanstaltens beslut som gäller rehabiliteringens innehåll enligt 4 h § 3 mom. eller rehabiliteringsunderstöd enligt 4 k § får inte sökas genom besvär.

#### 4 n §

Rätt till invalidpension enligt 4 § 3 mom. föreligger inte utan vägande skäl förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt en lag eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning har upphört.

#### 5 b §

Indras invalidpension som beviljats som full pension, kan den betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension för den rehabiliteringstid som avses i 4 j §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på rehabilitering som inleds efter det att lagen har trätt i kraft.

## Lag

### om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut  
*upphävs* i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 25 e § 2—4 mom., sådana de lyder i lag 1745/1995,  
*ändras* 25 och 25 a—25 d § samt 25 e § 1 mom., sådana de lyder i sistnämnda lag, samt  
*fogas* till lagen en ny 25 f § som följer:

#### 25 §

En arbetstagare har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 15 § 1 mom., eller arbetstagaren måste betraktas som arbetsoförmögen på det sätt som avses i nämnda lagrum, och

2) den återstående tid som avses i 12 a § 1 mom. skulle beaktas såsom berättigande till pension vid fastställandet av arbetstagarens pension, om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då ansökan gjordes eller då sökandens rehabiliteringsbehov senast skall redas ut enligt 6 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/1991); om arbetstagaren redan får invaliditetspension förutsätts att pensionen är heleggeffektiv på det sätt som avses ovan.

Med risk för arbetsoförmåga avses i 1 mom. en situation där det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad invaliditetspension, antingen till fullt belopp eller i form av delpension. När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas sökandens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och kontakter med arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabilitering som söks sannolikt leder till att sökanden fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dess-

utom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter sökandens pensionering.

Såsom yrkesinriktad rehabilitering enligt 1 mom. kan en arbetstagare tillhandahållas rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning, näringsunderstöd och sådan medicinsk rehabilitering som stöder denna yrkesinriktade rehabilitering, och arbetstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den nämnda rehabiliteringen medför.

Rätt till yrkesinriktad rehabilitering enligt denna lag föreligger dock inte, om arbetstagaren har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i olycksfalls- eller trafikförsäkring.

#### 25 a §

En arbetstagare som inte är invaliditetspensionstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering som avses i 25 § är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärvsarbete.

Om en arbetstagare är helt och hållet förhindrad att utföra förvärvsarbete på grund av yrkesinriktad rehabilitering, är rehabiliteringspenningen lika stor som det sammanräknade belopp av grundpensioner enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon vid den tidpunkt som avses i 25 § 1 mom. 2 punkten hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invaliditetspension.

Om arbetstagaren under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår förtjänar mer än hälften av den lön som ligger till grund för pensionen och

på vilken pensionsdelen för återstående tid räknas ut för pension som avses i 2 mom., utgör beloppet av rehabiliteringspenning hälften av beloppet av full invaliditetspension enligt 2 mom.

25 b §

Rehabiliteringstillägg till rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd och invaliditetspension betalas för den tid en i 25 § 3 mom. avsedd åtgärd pågår.

Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av det samordnade beloppet av rehabiliteringspenning, rehabiliteringsstöd eller invaliditetspension.

Beträffande rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagare av dem gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om rehabiliteringsstöd eller invaliditetspension eller mottagare av dem. Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan emellertid betalas för en tid som är kortare än en månad.

25 c §

Rehabiliteringspenning kan betalas i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för tryggnad av rehabiliteringen är motiverat att rehabiliteringsunderstödet betalas för en längre tid. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en vård- eller rehabiliteringsplan.

Till en person som har fått rehabiliteringspenning kan för högst sex månader betalas rehabiliteringsunderstöd som är lika stort som rehabiliteringspenningen enligt 25 a §, om detta är synnerligen behövt för att han eller hon skall kunna få arbete. Härvid fastställs rehabiliteringsunderstödet som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagen har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002).

25 d §

Pensionsanstalten skall underrätta folkpensionsanstalten om rehabiliteringsåtgärder enligt 25 § samt sådana beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

25 e §

Ändring i pensionsanstaltens beslut som gäller rehabiliteringens innehåll enligt 25 § 3 mom. eller rehabiliteringsunderstöd enligt 25 c § får inte sökas genom besvär.

25 f §

Rätt till invaliditetspension enligt 15 § 1 mom. föreligger inte utan vägande skäl förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt en lag eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning har upphört.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Lagen tillämpas på rehabilitering som inleds efter det att lagen har trätt i kraft.

## Lag

### om ändring av 39 § folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/1956) 39 § 3 och 4 mom., sådana de lyder, 39 § 3 mom. i lag 1502/1995 och 39 § 4 mom. i lag 70/2002, som följer:

#### 39 §

— — — — —  
Rätten till invaliditetspension uppkommer tidigast vid ingången av månaden efter den för vilken sökanden på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada sist hade rätt till dagpenning med stöd av 15 § 1 eller 3 mom. sjukförsäkringslagen eller till rehabiliteringspenning som med stöd av lagen om rehabiliteringspenning eller en lag eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare betalas för den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår. Om rätt till dagpenning inte finns uppkommer rätten till invaliditetspension dock först efter att en tid som motsvarar den tid som avses i 19 § sjukförsäkringslagen har upphört. Detta gäller dock inte en sökande vars arbetsoförmåga har börjat innan han eller hon har fyllt 15 år. Har den försäkrade rätt att från utlandet få en förmån som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, beaktas den vid fastställandet av begynnelseiden för

pensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen. Med förmånen kan även jämföras lön som motsvarar en dylik förmån.

För den som inte fyllt 20 år uppkommer rätten till invaliditetspension tidigast vid ingången av månaden efter den under vilken hans eller hennes rätt till rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning upphörde. Den som får yrkesmässig rehabilitering har heller inte rätt till pension förrän betalningen av rehabiliteringspenning har upphört. Pension kan dock beviljas en person som enligt utredningar inte anses ha möjligheter till yrkesinriktad rehabilitering eller vars yrkesinriktade rehabilitering avbrutits eller upphört som resultatlös på grund av sjukdom.

— — — — —  
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Helsingfors den 10 januari 2003